

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespundențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRUAUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 263.

5933/1908

Examenul de calificare preotească, cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special, se va ține *Joi în 2/15 Octombrie* a. c., și zilele următoare la 9 ore a. m., în sala de ședință a Consistorului gr.-or. rom. din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au susținut aici până în 1/14 Sept., a. c., cererile corespunzător instruite.

Arad, la 1/14 Septembrie 1908.

*Consistorul gr.-ort. rom.
din Arad.*

Conferințele catihetice-pastorale.

Pretutindenii unde sunt doi sau trei adunați, preotul cu cuvântul lui Hristos trebuie să fie în mijlocul lor. Și mai mult încă. Preotul trebuie să cerce însuși unde să afle un singur suflet de om, ca să-l aducă la Hristos. Aceasta este misiunea lui cea sfântă. Hristos a fost învățător, și preotul trebuie să fie învățător că doar clerul este ecclesia docens.

Pe vremuri, când nu era obligamentul școlar, preotul învăța de pe amvon, din Cazanii și Sinaxare; iar sub cerul liber, la țarină și prispă, spunea poveste din cartea vieții. Aceasta era școala neamului românesc, căci tot neamul românesc era adunat în jurul amvonului și a prispei. Tinerii să învățau prin batrâni.

Civilizațiunea a creat acum obligamentul general al învățământului astfel încât toată tinerețea noastră se află în școală, quasi internată în atmosfera culturai moderne. Poate preotul nostru lipsi de acolo? D'apoi, că atunci noi am renunța la viitorul nostru, pentru că după terminarea școlai va fi târziu a mai vorbi de pe amvon ori prispă acestei tinerimi despre Dumnezeu și lege străbună, deoarece școala i-a crescut în alte credinți cu alți Dumnezei. Așa devine catehizarea chestiunea vitală a bisericei. Sa renoit timpul școlai catihetice, cari odinioară au dat naștere culturai creștine.

Aceasta împrejurare au avut în vedere sinoadele eparhiahe și consistoriale, când au în-

trodus rigoarea catihizării față de preoțimea parohială. Venerabilul nostru consistor diecezan însă a avut în vedere greutatea începutului și așa a procedat educativ față de preoțime, ordonând ținerea conferințelor catihetice-pastorale și delegând la acele conferințe comisari consistoriali experți, ca în acele conferințe să se frământeze aluatul catihizării, prin îndrumări practice în chestiunea catehizării. Prima conferință sa ținut în 4/17 Septembrie în tractul Butenilor la care a fost delegat ca comisar consistorial P. C. Sa protosincol-director seminarial Roman R. Ciorogariu.

Conferința a fost cercetată de toți preoții ipeni, 38 la număr. Batrâni și tineri deopotrivă conști de interesele vitale cari sunt legate de aceste catihizări. Nimene nu să mai lapadă de catehizare ci toți își pun sufletul în serviciul ei, căci știu, că fără catehizare ne perdem tinerimea.

Preoțimea a descoperit greutatea ce le întimpină la catehizare. Dacă nu sunt mai mari pedeci, cele aduse să pot ușor delatură; înceată chiar de sine în momentul când preoțimea se va pune pe lucrul catehizării.

Sa pus deosebit pond pe formarea bibliotecilor parohiale spre a se putea face cercurile de lectură, apoi școlai duminecale, precum și instrucția religioasă-morală a tinerimei în posturile cele mari. Conferința primă propriamente a inițiat numai lucrurile și va fi de problema conferințelor viitoare, ca să discute problemele catihetice și să dea îndrumările necesare.

Decenii întregi a fost aruncată catehizarea de pe un umere pe altul; astăzi pe umerii învățătorilor mâne pe umeri preoților; dela Ana la Caiafa precum o zicea în amărăciunea sa un unchiuș. Suntem fericiți, că după atâta frământare, în sfârșit a ajuns catehizarea în mânilor competente, adecă a preoțimei, că am ajuns pe urmele lui Hristos, de a fi învățători. Intrați dar preoți pe urmele lui Hristos în școli și mântuiți sufletele cele scumpe ale tinerimei pentru biserica lui Hristos.

Cuvânt de deschidere

la conferința preotească catihetică-pastorală ținută în
Buteni la 4/17 Septembrie 1908.

— de protopopul: **Tr. I. Magier** —

Onorată conferință!

Dacă toate branșele societății omenеști cearcă a se cunoaște, a se afirmă și validită, dacă toate profesiunile tind a se consolida spre propășire și prosperitate prin studiu și sprijin reciproc, e nu numai natural, dar și absolut necesar, că și profesiunea cea mai ideală — cum e a noastră — să caute a-și fixa bine răzămul terenului de operațiune și se fie bine lămurită asupra scopului pentru care luptă.

Noi cei întruniți în conferința de astăzi, despre ce altă am putea discuta mai cu competență, decât asupra chestiilor sufletești-pastorale și despre ce am conferă mai cu interes, decât despre noi înșine și soartea noastră.

Dacă, după zisa veche: „corăbierii povestesc despre vânturi, plugarii vorbesc despre sămânță“, noi să ne preocupăm de branșa noastră, vorbind despre sămânța cuvântului ce o sămănăm în agrul lui Hristos și povestind despre vânturile ce ne usucă recolta spirituală și ne bat pe noi cultivătorii aceleea. Căci în adevăr grele timpuri străbatem și vremuri rele viețuim cari tentează la convingerea individuală și la ordinea morală, la convingerea individuală și la ordinea morală a individului și a societății.

Dacă a fost cândva lipsă, de a ne sprijini, de a ne îmbărbăta și a ne stimula, azi mai mult decât ori și când vedem și simțim trebuința aceasta spre a putea înfruntă impasurile și învinge obstacolele.

Să nu uităm însă nici pe un moment, că după proverbul latin „tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris“, cauzele durerii în parte vor fi existând și în noi înșine, nu numai în caprițile timpului.

Ochiul atent, observă limpede, că greutatețile, neajunsurile și mizeriile ce întimpinam în cariera noastră pastorală sunt de două feluri: interne și externe.

Cele externe le provoacă oamenii și lumea din afară. Spiritul rău a vremii și tendințele materialistice contrare religiei și vieții sufletești-ideale.

Cele interne reșed în noi înșine. Sunt ascunse în simțirile noastre, în modul nostru de a vedea și judeca, în ținuta, manifestarea noastră față de lumea ce ne încungiuă. Dacă aceste vin în colisiune cu principiile etice-morale, sunt adeseori mai periculoase și mai destructive în urmări, decât cele ce ne vin dela dușmanii din afară.

Scopul religiunii este fericirea și deci menițiunea carierei pastorale — fiind o profesiune cu destinațiunea de a conduce pe om la fericire — au fost și este contemplată de lume, a fi o profesiune perfectă și ideală, atât în fond cât și în formă.

Dela preot lumea așteaptă se fie onorbail, înțelept, conștientios, punctual, sincer, treaz, străin de egoism și lăcomie, om de caracter și cuvânt, devotat bisericiei sale, turmei sale și neamului său. Să fie cu un cuvânt model în morală, în știință și în muncă, înaintea altor oameni.

Aceste virtuți pastorale pretind dela preot studiu continuu, înfrânarea riguroasă a faptelor, prudență, circumspecțiune și modestie în relațiunile lui ca societatea și cu indivizi. Abnegațiune și rezoluțiune în suportarea greutateților oficiului său, practicarea sentimentului de conciliațiune și bunăvoire și mai presus de toate militarea pe lângă dreptate și cauzele juste.

Intrebe-și fiecarele conștiința sa, dacă a urmat ori nu în deajuns acestor legi a codului sacru pastoral, pe care el a pus vot solemn, că îl va ține și îl va urma cu tărie și sfințenie.

Conzulteze fiecarele pe judecătorul său intern, ce sentințe va trebui să rostească el și oamenii asupra cazurilor de defecte pastorale, cari devalvează în ochii lumii nivelul ideal și valoarea morală a carierei preotești.

Cum va judecă oare, văzând că în lupta pentru pâne, indivizi conduși numai de calculul sec, fără orice scrupul moral, în lipsa de alte vrednicii, ori alte ocupațiuni, îmbracă talarul preoției, fără a avea nici umbră de vocațiune? Și ce decor va procura hainei sale astfel de individ, care a ajus a „conduce“ a „lumina“ și a fericii poporul cu lumina pe care el în inima și în sufletul său n'a aprins-o nici odată?

Ce valoare, respect și autoritate va putea pretinde înaintea lumii acel păstor sufletesc, care se ocupă cu afaceri vulgare de ale veacului rău? Acela ce cu știința și studiul n'are timp și voință să se ocupe, fiind angajat în procese și daravere de ceartă? Acela ce se vârește în toate lucrurile obscure și mărunte? Acela ce pentru interese egoiste se face slugarnic și se încovoiază într'o parte, iar în alta devine violent, nepăsător ori apoi sfătos? Acela ce își calcă cuvântul își uită datorința și își nesocotește oficiul care îi dă pâne?

Ce poate fi mai trist, decât un părinte sufletesc, înglodat și prins în cursele pasiunilor trupești și ce mai demoralizător decât un preot stăpănit de viții și patimi? Umbra aceluia se resfrânge nu numai asupra individului, ci asupra clasei întregi și judecata lumii condamnă nu numai pe omul singuratic, ci judecă și oficiul în demnitatea și prestigiul lui.

Iată deci cauza pentru care mizeriile interne sunt mai primejdioase și mai dăunătoare, decât cele ce ne vin din afară. Ne încumbă cea mai sfântă datorință morală a lăpădă și desbară dela noi și cele mai mici scăderi de acest fel, ce ni-ar putea aduce daună și știrbire în carieră ori oficiu.

Să ne stăpănim și se ne învingem în primul loc pe noi înșine, că apoi cu mai multă ușurință și siguranță vom putea birui greutatețile și nevoile din lumea externă.

Onorată conferință! Obiectul principal a consfătuirei noastre de astăzi este tractarea studiului catihetic, cu scopul de a ne însuși cunoștințe noi și metod practic la predarea lui în școală.

Experința ce s'a făcut în timpul de când catehizația s'a incredințat preoției, cu regret trebuie să o spunem, nu a satisfăcut speranțelor, așteptărilor, încât, parte din lipsa de praxă și metod, parte și din ușurință, în cele mai multe locuri, rezultatul n'a fost în proporție nici măcar relativă cu importanța ei.

Catehizarea e în mâna clerului altor confesiuni o armă cu care dominează și dirige după voință viața sufletească a credincioșilor. Numai noi oare, să nu știm ori să nu voim a mării această armă, care ne asigură folos real în domeniul sufletesc al păstorilor nostri?

Prin catehizare desvoltăm și întărim facultățile inteligenței și ale voinței, căci nu numai înzestram și luminăm mintea băiatului în etatea cea mai perceptibilă, cu învățăturile și adevărurile religiei din domeniul biblic, liturgic și dogmatic, dar îi cultivăm în același timp și inima, spre practicarea virtuților în calea moralei.

În felul acesta ne creștem credincioși, cari ne vor înțelege pe deplin învățăturile omiletice ce le sămănăm de pe amvon și ne vom ridica popor luminat, convins și însuflețit pentru drept muncă și jertfă.

În felul acesta ne vom întări și apăra cu succes cetatea noastră cea sfântă, biserica națională, a cărei sentinele instituite suntem, ca să o pazim cu credință și ostași puși, să o apărăm cu onoare.

Și precum ostașii împăraților lumefți, prin exerciții continue, prin deprinderi și manevre strategice, caută a se perfecționa pe ei și armele lor combatante, spre a-și putea mai cu succes apăra patria la timpul de lipsă, — așa noi, ostașii lui Hristos, — adunați în conferința de astăzi, să căutăm a-ne înmulți și perfecționăm armele noastre intelectuale-morale, cu cari avem a milita în serviciul împăratului ceresc, care dorește să ne împământenească pe toți în cuprinsul a două imperii, în cari domnește fericirea și anume într'un imperiu, cea vremelnica, în altul, fericirea cea vecinică.

Aceasta însă numai prin luptă continuă, prin muncă neîncetată și abnegațiune neînfrântă se poate obține, căci mulți și periculoși sunt dușmanii ce trebuie delăturați și devinși din calea acestei fericiri.

Și dacă pravila credinței ortodoxe, reprezentată simbolic prin doisprezece apostoli, ce vâslesc într'o corabie, luptându-se cu valurile mării viforoase și prosperând cu zor și nădejde spre țarmurile îndepărtat al păcii și bucuriei, — noi cei chemați în slujba acestei credințe, să ne încurajem și să ne îndemnăm tot mai mult a ne încorda puterile, conducând naia bisericii lui Hristos prin valurile protivnice ale lumii și a vieții, până vom ajunge a descăleca la limanul cel dorit al fericirii, cari ni s'au pus nouă de țintă și care în mod imperios o pretinde dela noi oficial nostru, legea morală și datorința de onoare.

După aceste salutându-vă cu căldură și dorind, ca întrunirea aceasta să producă roduri bogate, — declar conferința preotească a tractului Buteni, convocată pe ziua de astăzi, deschisă.

Predică despre beție.

Desfătează-te în Dumnezeu și el îți va da dorințele inimii tale. (Psalm 37. v. 4.).

Iubiți creștini !

Precum stăpânul viei, decâteori întră în via sa, deatâtea ori îndreaptă mlădițele, rupe mugurii nefolositori și potrivește lângă par nueluțele resfirate, — întocmai așa, iubiți creștini, și eu, de câteori ajung în mijlocul vostru, mă bucur mult dacă ca și părintele bun pot îndrepta cu sfatul pe cei slabi în credință și mângăia pe cei turburați sufletește. Și precum oricare dintre noi simțim așa zicând ușurare și răsplată de sus când putem ajuta cu ceva pe cel neputincios, așa, iubiților creștini, și eu numai atunci mă simțesc mângăiat, dacă vă pot întinde pânea cerească, înțelepciunea și adevărul cuprins în nemuritoarea carte : sfânta scriptură.

Astăzi, iubiților creștini, voesc să vă vorbesc despre o boală grea de care este îmbrăncită so-

cietatea omenească și sub usturimea căreia plânge o bună seamă de oameni. Fiindcă pomenesc despre boală, veți crede că voi desfășura vr'o scădere a trupului din afară. Nu voi face aceasta, ci-l voi lăsa acest lucru în grija doctorilor ; gândul meu este altul, voesc să arat primejdia mare din care se risipește averea sănătatea și fericirea adecă : *beția*.

Și când voesc să vă vorbesc despre această datină omoritoare de trup și de suflet lătită între oameni, nu știu, iubiților, ce-ar fi mai cu cale să fac, să zic cu prorocul »căuta-voi învățatură și povață ori muștrare și pedeapsă ? Pedeapsa însă nu stă în puterea mea, ci într'alui Dumnezeu și ea nu va întârziă dacă nu veți ascultă învățatura. Dela Dumnezeu va veni și muștrarea, căci a mea muștrare voi o aveți într'u nimic — ori să vă zic a-ți plecat spre Sodoma, duceți-vă deci pe calea ce v'ați ales ! Dintre aceste iubiților ascultători mai folositor cred — a alege povața și învățatura, deci vă rog să fiți cu luare aminte !

Oamenii de când numai a descoperit Noe vița de vie, tot gustă din vin, tot se desfătează, dar în boala ce-am pomenit-o mai sus nu cad aceia cari la zile mari cum am zice închină câte un păhar ori două de vin, ori între prietini săi schimbând vorbe își trece de urit în restimpuri cu vr'o băutură. Nu iubiților creștini, în iadul beției înoată aceia, cari ca turbați umblă din crâsmă în crâsmă, ei se uită de sine pentru ca să-și poată îndestuli patima, gâtul lor arde după băutură. Bețivul își aruncă mai înainte banul ce-l are pentru rachiu, când nu are, atunci auzind cum strigă diavolul din lăuntru său după băutură, se dezbracă de cojoc ori altă haină și-și caută cumpărător la el. Trecând și prețul cojocului, auzind pe diavolul iarăși strigând, se desculță și-și pune și încălțămintele la licitație. Și tot așa face până ce focul băuturii îi înșepenește mâinile și picioarele ș'atunci se rostogolește ca o mortăciune în locul unde l'a ajuns amorțea.

Cazul acesta este un soi de bețivi. Alt soi, cu fire mai dâră, dacă i-se urcă spiritul în cap, se sfădește cu toți cei din jur, cari dacă lasă să fie dreptatea pe partea bețivului e bine, la dincontă izbește cu ce poate, frângând și nimicind toate. Un al treilea soi de oameni cari cu gura seacă aleargă după rachiu, sunt ceice nu fac zgomot mare în jurul lor, numai se lipesc de vr'un scaun în crâsmă unde golesc într'una păharul până ce roșind ca macul, se împietrește și zace la o parte ca o butură putredă. Că aceste lucruri ce vi le spun, nu sunt adevărate — nu crede că ați avea nici unul îndrăzneala s'o mărturisiți. Și cum să astupați adevărul, când fiecare dintre voi ați văzut oameni de felul celorla aci pomeniți.

Beția, iubiților creștini, e urită așa pentru cel bogat cași pentru cel sărac. Celui bogat îi răpește cinstea, celui sărac îi scoate bucătura din gură. Relele băuturii n'ar fi atât de strigătoare la cer dacă ar omori numai trupul, dar păcatul e cu atât mai mare cu cât prin beție mai întâi supără omul pe Dumnezeu. Omul adevărat e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Și câtă sminteală și nebunie Doamne! ca făptura lui Dumnezeu să-și pună chipul și viața sa în rîndul dobitoacelor, unde apoi blastămă într'una și strică pacea din jurul său. Și pentru aceste păcate ale sale, poate fi oare bețivul vrednic să vadă fața lui Dumnezeu și poate să fie pus în loc de odihnă!? Nu poate, — ci în scrășnirea dinților și în vaete are să petreacă el toată viața sa.

Bețivul, pe lângă durerile sufletului, prin tîmpirea minții sale cu otravă, își mai câștigă dela o vreme și boale trupului. Stomacul bețivului adevărat deși la început strigă în toată clipa după otravă, cu care nu se poate sătura, totuși vine odată vremea când nu mai poartă nimic. Lăuntru lui nu mai cere nimic să-l stîmpere, căci viermele i-a trecut în oase și în carne, unde lucră cu nădejde subțind zi de zi firul vieții. Dacă peste câțiva ani, îl întrebi pe celce tot cântă și se veselie că mai poate ținea cu satul, sbîrcit la față ca o pară degerată face cu mîna că i-a cântat cocoșul odată. Și când ar fi mai voinic de lucru, îl vezi chiar și în luna lui cup-tor cum se face cârlig de neputincios, trăind spre greutatea femeii lui și pruncilor lui. Aceste sunt durerile trupului. Dar ca să-l cunoaștem în grădina lui și în casa lui! În ogradă nu-i nimic afară de cucută inflorită, iar pe lângă pereții casei se văd nuelile ori cărămidă scobită. Dacă te uiți la parii din gard ori la horn, aceia toți-s într'o parte plecați cași stăpînul, iar pruncuții ca vai de ei.

Nu voi mai spune câte necazuri aduce beția, căci ne-ar trebui o zi să le înșirăm, ci să ne oprim cu gândul la acești nenorociți ai pămîntului și din pășania lor să tragem învățături.

Trăind între oameni, iubiților mei, trebuie să ținem obiceiurile, deci la o nuntă, vr'un praznic ori altă vreme, se cade să cinstim de noroc, dar mintea trebuie să ne spună când îi deajuns căci dacă nu folosește beutura cu măsură, pe lângă că goleşte omul pe bani, se face de răs lumii. Pe cel picat în șanț toți îl huiduiesc, se strîng la el ca la mirozanie și aceasta e o mare rușine, încât ne mirăm cum de nu-l înghite pămîntul de viu.

Această faptă păgubitoare atât trupește cât și sufletește, o am desfășurat nu pentru că doar

între noi ar fi mulți cari sufer de aceasta boală ci pentru că văzând răul altora să ne trezim, să nu lăsăm pe diavolul între noi. Diavolul adevărat, iubiților creștini, nu iubeste nimic ca pe omul bețiv, căci lui îi place să înnoate în rachiul mai ales ori în altă băutură și să fie stăpîn peste om. Păziți-vă deci de diavol, căci el, precum spune sf. Scriptură: umblă răcnind prin lume să 'nghită ceva.

Văzând lățindu-se această boală între oameni chiar astăzi, când viața e grea și traiul numai cu luptă se poate câștiga, când sărăcia se încuibă în multe locuri de ții mai mare mila, băgători de seamă să fiți de darul ce vi l'a dat Dumnezeu (Ep. c. Timoteiu I. c. 4. V. 14) adevărat de sănătatea și bogăția multă ori puțină ce-o aveți, căci de nu veți face aceasta amar vă veți căi.

Când la casa noastră pică cutareva în vre-o boală, trebuie să ne dăm toată silința să n'o lăsăm ca aceea să se facă mai grea. Intocmai astfel și eu iubiților mei fii, știind că sătenii noștri încă au căzut în obiceiul beției e drept că nu sunt ca ceice i-am povestit mai sus dar văzând că din zi în zi se cheltuește prea mult pe otrava diavolului, vin cu dragoste părintească a vă îndemna să lăsați datina asta rea înainte de a vă stăpîni de tot. Chielțuiți pe alte griji ale casei și nu îmbogățiți pe jidanul din sat, care la vremea sa vă va culege toate moșiile, dacă nu veți fi băgători de seamă.

În satul vecin știți foarte bine cum a sosit jidovul și astăzi v'aduceți bine aminte cum și-a pus pe numele său toată moșia unui om bețiv, iar pruncii slujesc ca vai de ei pe la alții. Câtă nebunie ca o moșie românească să hrăniască nu pripășit și asta să se întîmple în apropierea noastră! Să vă feriți deci de soarta aceluia, căci e mare rușine pe satele noastre ca jidovii să strîngă bogății dela Români pentru slăbiciunea lor.

Din pildele cât v'am înșirat — așa cred ve-ți înțelege răul ce-l face beția și vă veți strădui ca sfaturile și îndemnările ce vi le-am spus, să le țineți înaintea ochilor pururea, ca așa să primiți răsplată dela bunul Dumnezeu și cinste dela oameni, iar mie să-mi face-ți bucurie că nu samăn înzadar, ci sămânța bună o arunc în pămînt bun, unde doresc să și ajungă. Amin.

F. Oșorheiu, 1908.

Petru Popa,
paroh.

Emil

sau

Despre educațiune

de

J. J. Rousseau,

traduse de

Ican Ardelean învățător.

Cartea I.

— Urmare. —

N'am intențiunea a vorbi despre zădărnicia lecuirii; cu aceasta ocaziune voesc a atinge numai partea morală a aceleia. Cu aceste să-mi fie permis a face aceea observare, că la practizarea aceleia întocmai așa pleacă din speculațiune, ca la cercetarea adevărului Cugetă, că îndată-ce iau medicină, deja se poate spera și vindecarea, sau dacă cercetează adevărul, îl și află. Nu pot să priceapă, că un caz de vindecare e al sutălea, și prin cazurile de moarte efectuite se paralizază, că descoperirea unui adevăr încă nu poate greșelile și erorile făcute deocamdată. Aceea știință, care învață și acela tractament medical, care vindecă, la tot cazul au influință bună; dar aceea știință, care ne mistuește și aceea „medicină“, care omoară, sunt foarte slabe. „Invețe-ne dar la deosebirea acelor!“ Acesta e nodul gordian al întrebării. Dacă am putea să fim fără adevăr, n'ar trebui să fim proștii minciunii; dacă am putea abdice de orice metod de vindecare antinatural, nu ar trebui să fim omoriți de medici. Aceste două exemple al rețirei sunt foarte juste. Cu urmarea acelor am putea mult să câștigăm. Nu discut dar, că medicina unor oameni nu e folositoare, ci susțin aceea, că e spre dezastrul omenirii.

Poate mă vor acuza cu aceea ce adese-ori o fac că medicii pot să greșească, dar însași știința medicinei e excepționabilă. Bine! Dar atunci fără medic să ne vină într'ajutor, pentrucă îndatăce umblă împreună, greșelile unui artist pot să strice de o sută de ori mai mult, fără ca nota să poată îndreptă.

Aceasta artă de nimica, care se vede a fi făcută mai mult contra boalelor sufletești decât trupești, în amândouă cazuri de opotrivă e fără nici un senz; nu într'u atâta ne vindecă, ci mai tare ne înfrică; nu întârzie într'u atâta moartea, precum o presupune, micșorează viața în loc să o prelungiască. Ba încă și în cazul acela, dacă ar prelungi-o într'adevăr ar fi spre dauna genului nostru, pentrucă ordinațiunile exagerate de a ne scuti, near reținea dela societate, prin înfricarea-i ne-ar împiedeca într'u împlinirea datorințelor noastre. Cunoașterea pericolului e aceea, ce face ca omul să fie fricos, și cine să crede a fi nereluctabile, acela nu se teme de nimica. Prin aceea, că poetul ne arată pe Achilles, care scutit de orice primejdie, îi micșorează valoarea lui de erou; așa armat ori și cine putea fi un Achilles.

Dacă voiți a află într'adevăr om curajos, acolo îl căutați, unde nu există medici, unde de urmările boalelor nu știu nimica, și unde nu să prea cugetă la

moarte. Omul naturii știe suferi statornic și a muri curajos. Numai medicii prin receptele lor, învățați cu speculațiunile lor, preoții prin sfaturile lor sunt cauza, că oamenii uită meșteșugul de a muri.

Un astfel de elev să-mi dea dar mie, care nu e avizit la astfel de oameni, în cazul contrar îl resping. Nu voesc, ca alții să strica ce eu zidesc; eu voesc a-l crește, sau altcum nici nu mă amestec în creșterea lui.

Marele învățat Locke, care ș'a petrecut o parte a vieții sale cu ștudiarea medicinei, nu aproabă procedura acelor, cari lecuiesc copilul fie numai din scutire, fie cuprins de ceva boală ușoară. Eu merg și mai departe și zic, că pentru mine nu vbiu chema nici când medic, și nici pentru Emil nu voiu chema până atunci, până când viața-i într'adevăr e periclitată; pentrucă atunci nu poate să facă ceva mai bun decât să-l omoară. Știu bine, că medicul nu v'a întârziă a folosi aceasta întârziere a mea în favorul său. Atunci, când bolnavul moare, va zice (medicul), că pentru-ce l'am ebemat așa târziu? dacă însă ce vindecă, atunci nu l-a scăpat nimeni altul, decât el însuși. Dar fie! Lasă învingă medicii; dar numai în momentul din urmă să recurgem la ajutor lor.

Boalei copilului corespunde vindecarea; aceasta vindecare e măestria naturii, căreia îi succede mai bine ca medicilor. Dacă se bolnăvește cutare animal, suferă liniștit și rămâne locului; ca toate aceste nu vedem mai multe animale neputincioase, ca oameni.

Pe câți oameni bolnavi nu i-a omorit nerăbdarea frica, neliniștea și mai presus de toate medicinile, cari de altcum se vindecau. Poate mă vor combate prin aceea, că animalele trăesc un mod de viață mai simplu ca oamenii, pentru aceea trebuie, că sunt expuse la mai puține boale ca noi; bine e! Chiar la așa mod de viață voesc a deprinde Emilul meu și așa se va și împărtași de avantajele aceleia.

O parte mai însemnată a medicinei e Hiegena și și aceasta e mai mult morală ca știință. Medicul omului e cumpătarea și ocupațiunea; lucrul potențiază apetitul, cumpărarea însă reține pe om dela mâncarea prea multă.

Ca să putem ști, care mod de viață corespunde mai bine recerințelor de viață și sănătății, trebuie să căutăm. că ce mod de viață duc acele popoare, cari se bucură de cea mai bună sănătate, sunt corpolenți și trăesc mai mult. Dacă experimentarea ne-ar documenta numai aceea, că folosirea medicinelor nu le asigură nici o sănătate mai statornică și nici o viață mai îndelungată, cu toate-că însași aceea împrejurare, că medicina nu e folositoare, e suficiența a documentă ființa aceleia nefolositoare, întrucât pierde timpul înzădar și ocupă dejaba oameni și obiecte. Nu numai timpul petrecut înzădar trece pentru susținerea sănătății și așa e de a se subtrage din însași viața omului, ci acest timp folosindu-l spre năcăjirea noastră, e mai rău și decât o nimica, fiindcă ne educe rezultate contrare și în felul acesta — dacă voim a calculă corect

acest timp în realitate ar trebui să-l subtragem de două ori din viața noastră. Acel om, care trăește 10 ani fără medici, trăește mai mult spre folosul său propriu și a altora ca acela, care trăește 30 de ani sub îngrijirea medicului. Înainte de toate am observat-o la mine și așa aflu de just a-mi spune verdictul asupra aceleia.

Cărți aprobate de ministru.

ABC-dar I carte de citire de Iosif Moldovan și consoții ediția VI-a 40 fileri.

A doua carte de citire de I. Moldovan și consoții ediția IV-a 40 fileri.

A treia carte de citire de I. Moldovan și consoții ediția II-a 60 fileri.

A patra carte de citire de I. Moldovan și consoții ediția I, 60 fileri.

Carte de citire despre clasele V—VI de I. Moldovan și consoții ediția I 1 cor.

Aceste cărți supuse spre recenziune sub N-ru 103030/1908 au primit înalta aprobare ministerială pe lângă următoarele condițiuni:

Din a doua carte să se lase afară pozia „Limba românească” de Sion, cuprinsă în bucata de citire 81. Din a treia să se omită poezia „Țara mea” de C. Negruzzi, bucata de citire 78. În cartea a patra și în cea pentru elevii claselor V—VI nu sau aflat lucruri de excepționat, dar s'a pus condițiunea, că în noaua lor edițiune se fie întregite cu material din geografie, constituție și istoria Ungariei.

Folosirea ABC-darului sa admis fără condițiune. Cartea a doua și a treia sunt deja conformate condițiunilor sus amintite. Despre aceste manuale școlare în recenziunea oficială se zice „Materialul este bine ales și sistematic aranjat”.

A patra carte de citire precum și cartea de citire pentru elevii claselor V—VI se completează conform condițiunilor, așa că nu pe anul 1910 pe când sunt proiectate dispozițiunile de rigoare, — ci încă pe anul școlar viitor se vor pune la dispoziția școalelor în noauă edițiune.

Cărțile se pot comandă la tipografia diecezană din Arad.

Autorii.

CRONICA.

Vizitațiune canonică și sfințire de biserică. Dumineca trecută, în 7/20 l. c., P. S. Sa Dl Episcop *Ioan I. Papp*, a făcut vizitațiune canonică în parohia Belinț și în Jabar; în ziua următoare a săvârșit sfințirea de biserică în Gruin, iar în după ameză zilei a făcut vizitațiune în parohia Chizetău, de unde P. S. Sa s'a întors peste Belinț, cu trenul de sara acasă.

Raportul special despre cele petrecute va apărea în numărul proxim.

Profesor nou. La pedagogiul din Caransebeș a fost numit profesor de limba română, maghiară și istorie și constituție dl *Vasilie Loichita*, cunoscut prin poeziile sale publicate în diferite reviste literare românești.

Elevi înscriși în liceul din Brașov pentru anul școlar 1908/9 sunt 356, cu trei mai mulți, decât în anul trecut. Afluența e mai mare în cursul superior, dovadă, credem, de dorința de a se deprinde în limba maternă și a acelora, cari au studiat la școale cu altă limbă, cursul inferior.

Iată separați paralela după clase: clasa I. 44, elevi. V. 43; II. 35, VI. 48; III. 44, VII. 54; IV. 39, VIII. 49.

Aviz. P. T. domni, cari au binevoit a-se abona la cartea mea catihetică „*Prelegeri metodice din Istorieare biblice*”, binevoiască a luă la cunoștință, că din cauze independente de voința mea, o pot primi numai pe la încheierea lunii lui Octomvrie a. c. când va fi terminată imprimarea. Cu toată stima: Nicolae Crîșmariu paroh.

Monografia comitatului Făgăraș. „Țeara Oltului” scrie că dl dep. Dr. Nicolae Șerban, a luat toate dispozițiunile de lipsă și a făcut toate pregătirile ca să se scrie „Monografia comit. Făgăraș”. O lucrare ca aceasta de cea mai mare însemnătate din toate punctele de vedere. Pentru adunarea datelor și materialului necesar, s'au compus dejă și în curând se vor distribui celor competenți „cestionarele” necesare. Pentru o mai ușoară și mai puțin costisitoare coletare a ilustrațiunilor de lipsă s'a procurat un aparat fotografic special, ca astfel să se poată pregăti mai din belșug diferite clișeuri ale porturilor caracteristice, locurilor, edificiilor și persoanelor ce vor ilustra paginile opului. Se speră că în decurs de cel mult un an de zile se va da gata această lucrare cât se va putea mai completă și mai perfect.

Cronică bibliografică.

Septuaginta textul evreesc al Testamentului vechi în biserica ortodoxă. Studiu biblic de Pr. *Simeon Popescu*, profesor București. Prețul 60 bani. Autorul e cunoscut, ca un om de știință, care are la activul său mai multe opere teologice.

Aventurile unui volum de poezii precum și alte schițe, datorite domnului Al. Gh. Doinaru. Nr. 366 „Bibl. p. toți”. Schițele acestui autor se remarcă prin vivacitatea cu care sunt scrise, prin glumele lui, și mai cu seamă prin ironia plină prin care vede și descrie unele tipuri din societatea românească. Dl Doinaru nu are calități mari stilistice, dar ceia ce spune, spune în totdeauna cu haz. Alte ori autorul nu e dispus. Cetiți, de pildă, Arhivarul. Și pe lângă ironie amară și glume în care pune de obicei sare destulă, autorul este și cu sufletul duios; — cetiți: În Așteptare. Dl Doinaru pare că-și scrie schițele fără să le mai revadă, un cusur desul de mare: însă nu putem nega talentul său, destul de binișor apreciat în lumea literară.

„*Luceafărul*” Nr. 18 cu următorul Sumar: Oct: Goga. Cosașul (poezie). Al. Cazaban. Tizul domnului¹ Director. Ion Borcea. Sămănători (poezie). Oct. C. Tăslăuanu. Asociațiunea: IV. Reprezentațiunile. V. Expozițiunile. VI. Monografia Sălagiului. Victor Eftimiu. În țintirim de suflete (poezie). G. Rotică. Doi tovarăși (poezie). Victor Eftimiu. Așteaptă frunzele să cadă (poezie). O. C. T. Societatea pentru fond de teatru român. O. A.- Tăslăuanu. Synnöve Solbakken de Björnsterne Björnson (trad.) Cronică: Scu'ptorul Ioan Iordănescu. Conferențele „Asociațiunii”. Zaharie Bârsan la Sibiu. Saphir. Anuarul XI. al Societății pentru fond

de teatru român 'pe anul 1906—7. Cultură și conferințe. Știri. — Poșta Redacției — Bibliografie. Ilustrațiuni: Adunarea generală a Asociațiunii din Șimleu: Corul teologilor din Gherla. Șt. Luchian: Ursarii. Al. Liuba: Bustul d-nei Sofia Verzar n. Ivacicovici din Oravița; D-șoara Gabriela Fitz din Oravița. I. Iordănescu: Grija de mâne; Fericirea unei tinere mame. Dr. Ioan Mihu. Expoziția meseriașilor din Blaj: Tipografia arhidiecezană și secția industriei casnice: Industria agricolă și cojocăritul; Secția cojocăritului și blănăritului.

I. *Dare de samă* asupra manualului „Istorieare Biblice, Carte de religione” pentru elevii școalelor populare, de Preotul D. Voniga. Din ședința P. Vener. Consistor arhidiecezan, ca senat Bisericesc, ținută la 14 nov. 1907. și sub Nr. 1 309/Bis. mi-s'a transpus spre cenzurare și opinare manuscrisul, cu titlul de mai sus al păr. D. Voniga din Gyirok, cerându-mi-se al examină din punct de vedere biblic, dogmatic și pedagogic și a-mi da opinia dacă poate fi admis în folosința școalelor noastre. Darea mea de samă asupra lui se reasumă în următoarele: I. Din punct de vedere biblic „Istoriearele” sunt într'adevăr biblice, luate fiind din evenimentele istorice revelate în mod pozitiv și cuprinse în Biblia, care conține Cuvântul cel scris al lui Dzeu — II. Din punct de vedere dogmatic sunt în deplină consonanță atât cu doctrina de credință a bisericii ortodoxe, cât și în deducțiunile morale ce se fac după fieștecăre istorioară, în deplină consonanță cu doctrina morală a bisericii. III. Din punct de vedere pedagogic... 1. A fost un pas nimerit din partea autorului, ca în espunere a aplicat treptele formale după următoarele trei momente: propunerea istorioarei aprofundarea prin întrebări, în cari se eshauriază conținutul istorioarei: și concluzia etică... 2. La istorioarele luate din T. V. a urmat șirul cronologic. La celea din T. N. acest șir autorul îl ține numai până la pășirea lui Isus în public (inceperea activității publice). — De aci ne scoate în lumină persoana Mântuitorului. Un pas corect acesta, care pune în avantajul lucrarea Dsale față de toate câte le avem tipărite de curând în Metropolie... În resumat ca de concluzie: Subscrisul sunt de părerea, ca revăzută din partea autorului lucrarea „Istorieare Biblice” scrisă de preotul D. Voniga, poate fi aprobată și admisă în folosință ca manual la învățământul religios în școlile primare, fiindcă sub raportul pedagogic ține cont de rezultatele și de metodele mai noue ale pedagogiei științifice; e în consonanță cu învățăturile cuprinse în biblie și în consonanță cu doctrina credinței și a moralei, după cum învață biserica noastră orientală. Năsăud la 16 Ianuarie 1908. Ad Nr. 840/908 Bis. George Pletos m p. protoiereu, profesor și catichet.

II. Venerabil Consistoriu! ... Îmi permit a vă prezenta raportul meu referitor la manualul „Istorieare Biblice, carte de religione pentru elevii școalelor populare” lucrată de dl. preot D. Voniga. Conziderând, că forma, în care se prezintă fieștecăre istorioară biblică, este cea pretinsă de metodică și auume: la locul prim predarea istorioarei în limbaj simplu și limpede, la al II-lea învățăturile morale și la al III-lea întrebările reasumative — și conziderând că din punctul de vedere al conținutului, manualul dlui D. Voniga corăspunde planului de învățământ: materialul este adunat, prelucrat cu zăl și constiențiositate — ... îmi permit a-l recomandă Veneratului Consistor spre aprobare. Arad, 10/23. apr. 1908. Dr. P. Pipoș profesor

„Familia Română” revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, ghicituri.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Concurse.

Pe baza rezoluțiunei Consistoriale de sub Nrul 1888 a. c., pentru îndeplinirea parohiei de *clasa I. M. Ceica*, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Un intravilan de 1000 st. □ 2. Pământ parohial 6 jugh., catastrale, se observă, că până când pământul e esarendat, alesul preot va primi dela comuna bisericească 200 cor. anual. 3. Bir preoțesc câte o măsură cucuruz sfărmat dela 100 nre de case, și câte una ziuă de lucru. 4. Pentru catehizare la școala de stat 60 cor., remunerațiune. 5. Ștolele uzuale, și cununie, dela botez 1 cor., feștanie 1 cor., liturgie privată 2 cor. 6. Înfirmantare mare dela 6 cor. în sus, dela mică 2 cor. 7. Intregirea dotației dela stat 1417 cor.

Pentru cvartir se va îngriji comuna bisericească. Dacă nu s'ar află recurenți de clasa I se vor admite recurenți și de clasa II.

În termenul prescriș recurenții au a se prezenta la s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, iar recursurile ajustate cu documentele necesare, se vor trimite conform Regulamentului în vigoare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp*, protoprezviter gr.-or.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din *Lăpușnic*, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.” Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 600 coroane, 2. 20 metri lemne, dintre cari 10 metri pentru învățător și 8 metri pentru sala de învățământ. 3. Pentru scripturistică 10 coroane. 4. Pentru conferință și adunările Reuniunii învățătoresți 12 coroane. 5. Dela înfirmantări, unde va fi poftit 1 coroană. 6. Locuință liberă cu 2 încăperi, bucătărie și cămară, zidită numai în anul acesta.

Se observă că, cu începere din 1 Iulie 1910 încolo, salarul se va ridică la 1000 cor. și să va acoperi din partea comunei biseericești.

Doritorii de a reflectă la acest post sunt poftiți a-și trimite concursurile lor instruate conform legilor în vigoare oficiului protopopesc din Belinț. (Bélincz, Temes megye) și au a să prezenta odată într'o Duminecă, sau într'o sârbătoare în sf. biserică din Lăpușnic, în termenul concursual, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alesul va prestă serviciile cantonale și va conduce școala de repetiție fără altă dotație.

Lăpușnic, în 8/21 Septemvrie 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Sîrb* Protoprezbiter.

—□—

1—3

În urma ordinațiunii Ven. Consistor din 30 Iulie 1907 Nr. 1832/B, pentru îndeplinirea parohiei vacante de *clasa III* din *Satulbarbă*, pprezviteratul Orășii-mari, din nou se escrie concurs cu termen de alegere pe *12/25 Octomvrie* a. c.

Emolumentele sunt: 1. Pământ arător și livadă, 24 jugh., catastrale. 2. Dela 65 nre de case câte una vică de bucate, ori 2 cor., bani. 3. Doi orgi de lemne până când există pădurea comunei. 4. Ștolile îndatinat și anume: Înormântare mare 6—10 cor., înormântare mică 2 cor., dela maslu 2 cor., liturgie privată 1 cor., feștanie 60 fil., botez 80 fil., cununie 4 cor. Pomenirea morților în postul mare 1 coroană. 5. Dreptul de pășuat pentru 10 vite. Intregirea stabilită din partea înaltului guvern, care face 370 cor., 27 fil., pentru preoții fără 8 clase și 1170 cor., 27 fil., pentru preoții cu 8 clase.

Deoarece casă parohială nu este, până ce va zidi aceasta, alesul va locui în casă cu chirie pe spesele bisericești.

Contribuțiunea ezarială după pământul parohial o va solvi preotul alegând.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie, au să-și înainteze recursurile lor instruite conform dispozițiunilor din Regulament până la 10/23 Octomvrie a. c., având până la alegere a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Satulbarbă, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protoprezviter gr.-or.

—□—

2—3

Se escrie concurs pe stațiunea învățătorescă dela clasele superioare din *Alioș*, cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1. În bani 816 cor. 2. În prețul lemnului va primi 120 cor., 2 lanțe de pământ a cărui usufruct sa prețul în 64 cor. Dela înormântări unde va fi poftit 1 cor. Locuință acomodată cu supraedificate, jumătate din grădina școalei, podrumul îl vor folosi învățători în părți egale. Cel ales are să solvească contribuția și după pământul ce folosește. Cvinevenalele se vor cere dela stat. Pentru încălzitul și curățarea saalelor de învățământ se va îngriji comitetul.

Cei-ce vor se reflecteze la acest post, se vor arată în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Alioș, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Alioș, la 25 August (7 Sept.) 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. pprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. rom. din *Mădaras*, pprezviteratul Tincei, devenit vacant prin abdicarea fostului învățător, se publică concurs cu termen de alegere pe *30 Sept. (13 Oct.)* a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 284 cor. 2. Relut pentru lemne 108 cor. 3. 16 cubule grâu în preț de 176 cor. 4. 7 cubule cucuruz în preț de 56 cor. 5. 3 jugh. catastrale 1127□ pământ arător și 1 jugh. livadă prețuit în 144 cor. 6. Una cânepiște 8 cor. 7. Competința de pășune 24 cor. Locuință liberă cu intravilan de 661□ Pentru încălzirea saalei de învățământ să îngrijește comuna bisericească.

Învățătorul ales va avea să provadă cantoratul precum și instruirea elevilor școalei de repetițiune fără altă remunerațiune. Ștolele cantorale usuat: dela mort mare 3 cor. cu liturgie 4 cor., dela mort mic, cununie și maslu câte 80 fileri.

Cvinevenalul îl va primi numai după 5 ani de serviciu prestați în comună.

Recurenții sunt poftiți a-și trimite recursurile lor, instruite conform regulamentului școlar și adresate com. par. din Mădaras, P. On. Oficiu pprezviteral din Méskerék și a se prezentă în s. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Mădaras, la 24 August (6 Sep.) 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* pprezviter.

—□—

3—3

➔ **Compactor român în Arad** ➔

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt

tot soiul de lucrări, atingătoare de această branșă.

Legătură fină și durabilă.

➔ **Prețuri moderate.** ➔

34

